

PONOVNO UPORABI in PONOSNO POKAŽI

Triki in nasveti o prednostnih načinih ravnanja z odpadki, preprečevanju njihovega nastajanja in ponovni uporabi.

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica komunalnega
gospodarstva

UVOD

Ko slišimo besedo dom, najprej pomislimo na zavetje prostora, v katerem bivamo, pri tem pa pozabljamo, da je naš dom tudi planet, na katerem živimo. Vsaka nova stvar, s katero zapolnimo svoje domovanje, sčasoma konča med odpadki, med njimi pa se znajde tudi veliko stvari, ki tam pristanejo prej. To je v glavnem tudi posledica današnjega načina množične potrošnje, kjer velja pravilo kupi – uporabi – zavrzi.

Po zadnji raziskavi Eurostata smo v letu 2017 v Evropski uniji v povprečju proizvedli 487 kg odpadkov na osebo, v Sloveniji zgolj 10 kg manj, številka pa se rahlo povečuje že od leta 2013 dalje.

Mi smo tisti, ki lahko spremenimo svet na bolje, zato smo v priročniku združili nekaj nasvetov in preprostih napotkov, s katerimi lahko vsak izmed nas postane odgovornejši in bolj razmišljujoč potrošnik.

Na ta način želimo ponovno vzbuditi zavedanje, da nam marsikaterih stvari, ki smo jih v svoj dom prinesli po pomoti ali zgolj zato, ker so nam bile nekdanj vseč, ni treba zavržiti, temveč jih lahko bodisi ponovno uporabimo, predelamo ali podarimo.

Tudi odgovorno vedenje je le stvar navade, ki se jo lahko (ponovno) naučimo vsi. Najlažje v zavetju lastnega doma.

Priročnik naj vam služi kot navdih za boljše prakse in kot navdih za ponovno uporabo. Ob tem pa ne pozabite svojega novega znanja, izdelkov in navad pokazati tudi drugim, saj takšne navade oblikujejo tudi boljšo družbo.

KAZALO

Uvod	2
Kazalo	3
Postanimo odgovorni in razmišljujoči potrošniki	4
Dom naj postane središče ponovne uporabe	6
Ponovno uporabi v kuhinji in kopalnici	8
Preoblikuj svojo garderobo in sestavi svojo vintidž kolekcijo	10
Izdelaj ali predelaj svoje pohištvo	12
Ponovno uporabi in ponosno pokaži na družbenih omrežjih	14
Poiščite navdih	16
Kolofon	17

POSTANIMO ODGOVORNI IN RAZMIŠLJUJOČI POTROŠNIKI

Z majhnimi spremembami pri razmišljanju in vrednotenju lahko čisto vsak izmed nas postane odgovoren potrošnik in poskrbi, da tistih stvari, ki jih ne potrebuje več, ne zavrže, temveč jim s ponovno uporabo omogoči priložnost za novo življenje.

Ponovna uporaba namreč ni le enkratno dejanje, ampak filozofija – odnos do stvari. Ko nečesa, česar ne potrebujemo več ali je poškodovano, ne vidimo zgolj kot le odpadek, temveč kot stvar, ki lahko z nekaj premisleka postane predmet z drugačno vlogo, smo že naredili prvi korak k uresničevanju filozofije ponovne uporabe, ki temelji na spoštovanju rabljenih izdelkov in njihovi vnovični uporabi.

PONOVNO UPORABO LAHKO KOT ODGOVORNI IN RAZMIŠLJUJOČI POTROŠNIKI IZVAJAMO NA TRI NAČINE:

Drugi način:

tekstil, pohištvo in nekatero embalažo lahko z nekaj premisleka predelamo ali zgolj drugače uporabimo in jim tako damo novo namembnost

Prvi način:

izdelke, kot so tekstil, knjige, igrače in njim podobne stvari, ki jih doma ne potrebujemo več, lahko izmenjamo med sorodniki, prijatelji, sošolci ali sodelavci

Tretji način:

tiste stvari, ki jih zagotovo ne potrebujemo več, lahko podarimo sorodnikom, prijateljem, sošolcem, sodelavcem ali jih odpeljemo v najbližji center ponovne uporabe

DOM NAJ POSTANE SREDIŠČE PONOVNE UPORABE

Dom je varen prostor, kamor se vrnemo po napornem dnevu. Je prostor, ki ga polnimo s smehom, spomini in zgodbami ter največkrat tudi s številnimi predmeti. Medtem ko si na eni strani s stvarmi, ki polnijo naš dom, lajšamo bivanje, imamo druge doma preprosto zato, ker nas osrečujejo. Vedno bodimo pozorni, kaj vanj prinašamo in česa ne želimo imeti. Velikokrat se namreč zgodi, da stvari, ki so nam bile nekdanj vseč ali so imele določen namen, naenkrat ne potrebujemo več, zato jih zavržemo, namesto da bi jim poiskali nov dom ali namen.

Takšen način življenja je priučen in še posebej značilen za čas, ko nam je na vsakem koraku na voljo izobilje izdelkov. Zaradi vse nižjih cen in nešteto možnosti izbire se dogaja, da kopičimo vedno več stvari in smo vse bolj ujeti v krog hitre porabe in menjave izdelkov, ki ne spoštuje narave in človekovega dela.

Svoje navade moramo spremeniti, začnimo torej doma. Naj dom spet postane središče, kjer bomo znali stvari ponovno uporabiti. Tako, kot so to včasih počeli naši starši ali stari starši, ki so jih znali bodisi popraviti, ponovno uporabiti, podariti ali posoditi komu drugemu. Odgovorno vedenje je torej stvar navade, ki se jo lahko (ponovno) naučimo. Najlažje v zavetju lastnega doma.

Ne veste, kaj z odvečno embalažo, ki ostaja v kuhinji in kopalnici? Morate prevetrili garderobo? Ste naveličani pohištva? Se vam je pokvaril pralni stroj?

Ne zavržite ničesar. Preverite nasvete, kako se temu izogniti, ter jih namesto tega bodisi popravite, predelate, ponovno uporabite, zamenjate ali podarite komu drugemu.

V naslednjih poglavjih boste našli:

TRIKE IN ZVIJAČE

kako predelati embalažo, ki nam običajno ostaja v kuhinji in kopalnici, in načine, kako jo ponovno uporabiti

NASVETE

kje nakupovati brez embalaže

KAM PO POMOČ

če se vam pokvari pralni, pomivalni stroj ali katera druga naprava

SEZNAM DOGODKOV IN TRGOVIN

kjer lahko tekstil in oblačila izmenjate ali kupite iz druge roke

PREDLOGE

kako predelati pohištvo, ki ste se ga naveličali

KAM SE OBRNITI PO POMOČ

pri predelavi pohištva

PREDLOGE IN DOBRE PRAKSE

kako predelane in ponovno uporabljene izdelke promovirati na družbenih kanalih

MESTO NAVDIHA

seznam organizacij, društev in posameznikov, kjer boste našli nove ideje in motivacijo za ponovno uporabo

PONOVO UPORABI V KUHINJI IN KOPALNICI

Ste vedeli, da lahko embalažo, ki vam ostaja po porabi pralnih in čistilnih sredstev ali kozmetike, z nekaj ustvarjalnosti spretno uporabite, obenem pa pridobite nove veščine in znanja?

V kuhinji in kopalnici jih porabimo precej, zato bomo z vami delili nekaj trikov in zvijač, kako se temu izogniti, kako embalažo predelati in jo ponovno uporabiti. Ponovna uporaba je odlična priložnost za spodbujanje kreativnosti, kot tudi ideja za kakovostno preživljanje časa z vašimi najbližjimi. Z iskanjem novih načinov za ponovno uporabo pa ne boste naredili le nekaj dobrega za vas in svojo družino, temveč boste s tem pomagali tudi okolju.

TRIKI IN ZVIJAČE ZA PONOVO UPORABO EMBALAŽE V KUHINJI IN KOPALNICI:

1.

Po porabi tekočih pralnih sredstev lahko iz embalaže **izdelate** funkcionalne sodobne **nosilce za revije**.

2.

Uporabljene plastenke prelevite v **stojala za ličila** ali **zobne ščetke** – okrasite ali pobarvate jih lahko tudi z lakom za nohte, ki mu je preteklo rok uporabe.

3.

Kozarcem za vlaganje odstranite nalepke in jih **znova uporabite za shranjevanje** kosmičev, začimb, sladkorja, moke in vsega drugega, kar bi radi shranili v prisrčno in praktično embalažo.

PRIPRAVITE ODGOVOREN NAKUPOVALNI SEZNAM

Da bo nakupov z nepotrebno embalažo manj, lahko vnaprej pripravite tudi odgovoren nakupovalni seznam.

Na spletni strani manjjevec.si, lahko preverite zemljevid vseh trgovin, kjer je mogoče izdelke kupovati na rifuzo ali brez embalaže.

VAS MUČI POKVARJEN PRALNI ALI POMIVALNI STROJ?

Ne kupujte prehitro novega. Najprej preverite, ali ga je mogoče popraviti. Na spletnem mestu manjjevec.si si oglejte zemljevid vseh mojstrov, ki bodo znali oceniti, do kakšne težave je prišlo, in jo tudi odpraviti. Svojemu stroju boste podaljšali življenjsko dobo, vi pa boste ob tem prihranili nekaj denarja.

Manj je več

manjjevec.si je spletna stran, ki jo je pripravilo društvo Ekologi brez meja. Ponuja orodja – spletne karte z iskalniki in koledar dogodkov, ki nam omogočajo, da izmenjujemo različne stvari ali se naučimo novih spretnosti ponovne uporabe.

PREOBLIKUJ SVOJO GARDEROBO IN SESTAVI SVOJO VINTDŽ KOLEKCIJO

Znano je, da imamo v omari več stvari, kot jih dejansko nosimo. Pomislite na tiste kose oblačil, ki ste se jih naveličali, vam niso več prav ali pa jih niste nikoli sploh oblekli. Če jih zavržete, hkrati zavržete tudi vse vires in energijo, porabljene za njihov nastanek. Namesto da se neuporabljeni kosi oblačil pozabljeni postarajo v vaši omari, jih skrbno selekcionirajte.

LOČITE JIH NA: >>

1.

Tiste, ki jih **zagotovo nosite** in jih želite obdržati.

2.

Tiste, ki jih **lahko predelate** in jim tako omogočite novo življenje.

3.

Tiste, ki jih **ne potrebujete več** in jih lahko prodate, zamenjate ali odnesete v center ponovne uporabe.

KUPUJTE PREMIŠLJENO IN BOLJ KAKOVOSTNO

S selekcijo oblačil boste pridobili nekaj prostora za nove kose oblačil. To vam omogoči, da lahko bolj premišljeno napolnite omaro s kosi oblačil, ki ste jih izmenjali ali kupili v eni izmed trgovin z oblačili iz druge roke.

TEKSTILNICA

V projektu Tekstilnica nadgrajujejo in nadaljujejo aktivnosti, ki so jih izvajali že pri projektu Tovarna dela – Tekstil. Pri Tekstilnici poskrbijo, da je vaš odvečni tekstil koristno uporabljen.

Lepa in še uporabna oblačila najdejo novega lastnika, vsa druga pa spretno roko šivilj spremenijo v nove, uporabne predmete.

V okviru Tekstilnice lahko zbirne točke za oddajo tekstila najdete na spletni strani tekstilnica.si pod zavihkom: **Zemljevid zbirnih točk**.

Izmenjave oblačil pa se lahko udeležite vsako zadnjo sredo v mesecu v Ljubljani.

Več o na spletni strani pod zavihkom: **Izmenjava oblačil**.

Seznam nekaterih trgovin z oblačili iz druge roke:

Ljubljana: GARDEROBA, MOJE TVOJE, TEXTILE HOUSE, MMEEMMA, Second hand FENIKS, SMETUMET, GVANT

Domžale: Naša trgovin'ca & društvo Verjamem vate

Kranj: IZ DRUGE ROKE, DRUGI BUTIK

Žalec: Lučka

Radovljica: SMEŠKO

Velenje: MESTNA OMARA.

Maribor: STARTEKS, Pri treh želvah, Hahaha second hand, SMETKA, EUROTEKS, 2nd hand.

Murska Sobota: Trgovina z otroško opremo, Zavod Korak naprej MS

Beltinci: Društvo REC

Novo mesto: ALL in TEXTILE

Krško: STARA ŠOLA KRŠKO

Nova Gorica: MOJ SVET, ČIST PLANET

IZDELAJ ALI PREDELAJ SVOJE POHIŠTVO

Namesto da zavržete stara vrata, nočno omarico ali odslužen stol, razmislite o različnih načinih, kako jih lahko predelate in jim podarite novo življenje. Za to potrebujete le nekaj barve, orodja in potrpljenja ali pomoč izkušenih mojstrov. Z nekaj ustvarjalnosti in izvirnimi kosi pohištva bo vaš dom poln nove energije, ki jo potrebujete za uspešne nove začetke.

TRI IDEJE PREDELAVE IN PONOVNE UPORABE

1.

Odslužen stol

pobarvajte z barvami za tekstil.

2.

Vzglavje
postelje izdelajte
iz starih vrat.

3.

Staro nočno omarico

pobarvajte in uporabite kot podstavek za sobne rastline.

Če menite, da sami niste dovolj spretni, da bi pohištvo predelali sami, vam pri tem lahko pomagajo lokalni obrtniki – mizarji in restavratorji, ki vam svetujejo tudi o nadaljnji negi in vzdrževanju popravljenega pohištva.

Če imate doma kljub temu pohištvo, ki ga ne potrebujete, lahko tistega dobro ohranjenega oddate v najbližji center ponovne uporabe.

Seznam centrov ponovne uporabe

- CPU Ljubljana, Povšetova 4
- CPU Rogaška Slatina, Tuncovec (Zbirni center OKP)
- CPU Vojnik, Celjska c. 14
- CPU Slovenske Konjice, Prežigal 9
- CPU Ormož, Vrazova 9
- CPU Kočevje, Ljubljanska 5
- CPU Velenje, Šaleška cesta 2d
- CPU Jesenice, Cesta maršala Tita 49, oddaja rabljenih predmetov možna tudi v ZC Mozelj in na sedežu Komunale Kočevje, Tesarska ul. 10
- Center uporabnih predmetov Izola, Muzčeva ulica 7
- Štacuna Zarica (Kranj), Savska cesta 32
- KRŠTACUNA (Kranj), Maistrov trg 12
- Butik ponovne uporabe Stara šola Krško, Kolodvorska 1 (tržnica Videm, zgornja terasa)
- Druga roka - Center ponovne rabe Ptuj, Dornavska cesta 26
- Štacuna Brvač (Radovljica), Savska cesta 28
- Center "Prinesi – odnesi" (Slovenj Gradec), Pameče 177a
- Reciklarna: ZC Globoko (Trebnje), Hudeje 40
- Depo (Vrhnika), Cankarjev trg 6 A

PONOVNO UPORABI & PONOSNO POKAŽI NA DRUŽBENIH OMREŽJIH

Prvi korak, da postanemo odgovorni in kritični potrošniki, je torej, da stremimo k ponovni uporabi, kjer je le mogoče. Drugi korak pa je, da v času množične uporabe spleta in družbenih medijev te spretno uporabimo za promocijo načinov ponovne uporabe in svoje izdelke ponosno pokažemo tudi drugim, ki v njih lahko najdejo vir navdiha.

3 načini prikaza ponovne uporabe na družbenih omrežjih

1.

PREJ/POTEM.

Preden predmet prenovite oz. mu namenite novo namembnost, ga fotografirajte v stanju, v kakršnem je bil pred prenovo. Nato predmet fotografirajte tudi po prenovi oziroma ponovni uporabi in fotografije objavite v obliki kolaža kot prej in potem.

2.

Ko se lotite predelave predmeta, jasno dokumentirajte vse postopke, ki ste jih uporabili za njegovo predelavo. Serijo fotografij uporabite na družbenih medijih in opišite postopek predelave. Pri tem bodite ustvarjalni in sledilce neposredno vključujte v dialog. Naj tudi oni pokažejo svoje izdelke.

3.

Organizirajte delavnico ponovne uporabe ali izmenjevalnico tekstila in na družabnih medijih v ta namen ustvarite dogodek in povabite potencialne sodelujoče.

POIŠČITE NAVDIH

Navdih za odgovornejše življenje, dobre prakse in ustvarjalne ideje za ponovno uporabo lahko najdete tudi na družbenih omrežjih. Za vas smo zbrali nekaj organizacij, društev in posameznikov, ki naj vam bodo v navdih.

SLOVENIJA

1. Jerneja Jošar – Vrtnarimo z Jernejo
<https://www.facebook.com/jernejajosar>
2. Maja Nagode – Dom brez odpadkov
<https://www.facebook.com/groups/dombrezodpadkov/>
3. Maja Modrijan – Destilator solutions
<https://www.facebook.com/destilator.solutions/>
4. Smetumet
<https://www.facebook.com/smetumetidrustvo?>
5. Sabina Čarman – Mami na vrtu/Mummy in the Garden
<https://www.facebook.com/Maminavrtu/>
6. Ekologi brez meja
<https://www.facebook.com/Ekologibrezmeja/>
7. Preoblikovalnica
<https://www.facebook.com/preoblikovalnica/>

TUJINA

1. Bea Johnson – Zero waste home
<https://www.facebook.com/ZeroWasteHome/>
2. Lauren Singer – Trash is for tossers
<http://trashisfortossers.com/>
3. Kathryn Kellogg – Going zero waste
<https://www.goingzerowaste.com/>
4. Shia Su – Wasteland rebel
<https://wastelandrebel.com/en/>
5. Francesca Stone – Fall for DIY
<https://fallfordiy.com/>
6. Sustainable Corner
<https://www.facebook.com/SustainableC/>
7. PS I made this
<https://www.facebook.com/psimadethis/>

Maja Modrijan / Destilator
Instagram: @destilator.solutions
www.destilator.si

Sabina Čarman / Mami na vrtu
Instagram: @mummy_in_the_garden
www.maminavrtu.si

Kolofon:

Priročnik je izdala:

Zbornica komunalnega gospodarstva – Gospodarska zbornica Slovenije skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor.

Priprava besedil in oblikovanje:

TAMAN, družba za komunikacijski management, d.o.o.

Lektoriranje:

Lektoriranje, Urška Škvorc, s. p.

Fotografije:

www.unsplash.com, www.pinterest.com, www.pexels.com, osebni arhiv Sabine Čarman, osebni arhiv Maje Modrijan

Ljubljana, oktober 2019

Za več informacij obiščite spletno stran:

www.gzs.si/zkg

Če imate za nas vprašanja, nam pišite na komunalna@gzs.si, pokličite na telefonsko številko 01589 84 84 ali nam pišite na naslov Zbornica komunalnega gospodarstva, Dimičeva ulica 13, 1504 Ljubljana.

